

NOTA OVER DE TURKSE ASSOCIATIE.

1. Allereerst moge worden herinnerd aan het feit dat het Turkse verzoek om associatie reeds op 31 juli 1959 werd ingediend en daarna werd gevolgd door een fase van oriënterende besprekingen welke in december 1959 werd afgesloten. Na afloop van deze besprekingen heeft de Raad in zijn zitting van mei 1960 de Commissie gemachtigd een aanvang te maken met de eigenlijke onderhandelingen op basis van een door de Raad goedgekeurd schema voor een overeenkomst, dat in grote lijnen veel gelijkenis vertoonde met het schema voor de overeenkomst met Griekenland. Dit schema was namelijk gebaseerd op een beginsel van een douane-unie, welke in 22 jaren tussen Turkije en de Gemeenschap tot stand zou moeten komen. De Turkse Regering meende evenwel, dat zij in de loop van de eerste periode van 12 jaar niet zulke vergaande verplichtingen op zich zou kunnen nemen als Griekenland. De onderhandelingen, welke op deze grondslagen in juni 1960 hadden moeten worden hervat, werden evenwel op verzoek van de Turkse Regering tengevolge van de politieke gebeurtenissen in dat land onderbroken. De nieuwe Turkse Regering heeft verzocht deze besprekingen in oktober 1960 te hervatten en het bleek, dat ook de nieuwe Regering nog altijd een gelijksoortige overeenkomst wenste als die waarover met Griekenland werd onderhandeld, maar zij verklaarde zich bereid om meer verplichtingen op zich te nemen dan de vorige Regering, in het bijzonder met betrekking tot de eerste periode van 12 jaar.

2. Tijdens de EEG-Raadsvergadering van 20 en 21 maart 1961 werd voor het eerst opnieuw diepgaand over het Turkse verzoek tot associatie van gedachten gewisseld. De Lid-Statens namen tijdens deze discussie de volgende standpunten in:

Frankrijk: Er kunnen in dit stadium in het geheel geen besluiten worden genomen. Iedere vorm van associatie met de Turken zal namelijk afstuiten op de zeer slechte interne situatie in Turkije.

Italië: Het Griekse voorbeeld is geen paradigma voor alle nog komende onderhandelingen. De Raad moet zich niet gebonden achten aan die vorm van associatie, die voor Griekenland gekozen is.

Nederland: Aan de Turken kan niet worden geweigerd wat aan de Grieken zo welwillend is toegestaan. Er bestaat niet zo'n hemelsbreed verschil tussen de Griekse en Turkse situaties.

Duitsland: De voorkeur wordt gegeven aan het Griekse schema, mede vanwege de evidente GATT-bezwaren tegen een andersoortige regeling.

Luxemburg en België: Deze landen hebben een visie, welke meer gaat in de richting van de opvattingen, welke door Frankrijk worden gehuldigd.

3. Op basis van de hierboven sub 2 bedoelde discussie in de Raadsvergadering van de EEG heeft de Commissie vervolgens opnieuw contact gezocht met de Turken. Van Turkse zijde zijn daarbij de wensen naar voren gebracht welke met betrekking tot de inhoud der te sluiten associatieovereenkomst leven. Deze wensen wijken hier en daar af van hetgeen uiteindelijk in het Griekse associatieakkoord is neergelegd, doch grosso modo kan gesteld worden, dat de Turken streven naar een soortgelijke overeenkomst als met Griekenland is gesloten. Ook Turkije wil een douane-unie, welke in principe in 12 jaar dient tot stand te komen, doch waarin voor een groot aantal produkten een verlengde overgangsfase (22 jaar) is voorzien, terwijl bovendien eveneens allerlei uitzonderingsposities worden gevraagd. In bijlage dezes is op schematische wijze aangegeven in hoeverre de Turkse wensen verschillen van hetgeen de Grieken uiteindelijk hebben verkregen.

./.

Samenvattende kan over het hernieuwde contact worden gezegd, dat alle mogelijkheden zijn opengehouden. De Commissie heeft de Turkse delegatie er van weten te overtuigen, dat geenszins vaststaat, dat het voor de Turkse economie zo gemakkelijk zal zijn de economische verplichtingen van een douane-unie - hoe partieel ook - op zich te nemen. Het was daarbij duidelijk geworden, dat het de Turken niet zo zeer te doen is om bepaalde vormen dan wel om verwezenlijking van de wens een afzetregeling te krijgen voor die produkten, waarvoor Turkije zich in concurrentie bevindt met Griekenland.

De Commissie heeft een alternatieve oplossing onder de aandacht van de Turken gebracht. Dit alternatief zou de volgende kenmerken kunnen dragen:

- a. Het doel van het te sluiten associatieakkoord zou moeten zijn om Turkije in staat te stellen haar betalingsbalans te saneren. De Gemeenschap zou hiertoe kunnen bijdragen door het verlenen van hulp in de één of andere vorm. Zodra Turkije hiertoe in staat zou zijn, zou het akkoord moeten worden herzien, waarbij alsdan gestreefd zou kunnen worden naar de opzet van een douane-unie.
- b. Voor enige geselecteerde produkten (tabak, rozijnen en krenten, vijgen, noten) zouden bijzondere regelingen moeten worden getroffen, die de vorm van aan Turkije te verlenen tariefcontingenten zouden kunnen aannemen. Met het oog op de afzet van Turkse granen zouden in de in te stellen Associatieraad regelmatig consultaties dienen plaats te vinden.

4. Er lijkt nog een derde oplossing denkbaar, waarbij in principe wordt besloten tot de oprichting van een douane-unie, doch waarbij wordt volstaan met het stellen van enkele algemene beginselen, terwijl de nadere uitwerking dezer beginselen zou kunnen worden verschoven naar een later tijdstip, zodat het mogelijk is het raamakkoord meer en meer reële inhoud te geven naarmate Turkije in staat zal zijn zwaardere verplichtingen op zich te nemen. Zo'n raamakkoord zou derhalve in opzet zeer eenvoudig kunnen worden gehouden, waarbij met name ware te denken aan de regeling zoals getroffen ten aanzien van de geassocieerde gebieden in Afrika.

5. Zoals hierboven uiteengezet laten zich drie oplossingen denken:

- a. een akkoord, zoals het Griekse associatieakkoord;
- b. een raamakkoord, waarin in principe besloten wordt tot oprichting van een douane-unie, doch waarin de uitvoeringsmodaliteiten niet of slechts ten dele zijn opgenomen;
- c. een akkoord zoals door de Commissie voorgestaan.

ad a. Deze oplossing heeft de onaantrekkelijkheid, dat alsdan ook met de Turken een omvangrijk akkoord tot stand zal komen, terwijl de materiële inhoud daarentegen minimaal moet worden geacht. Bovendien valt te verwachten, dat de Turken nog meer uitzonderingsposities dan de Grieken zullen verlangen, zodat een nog onaantrekkelijker akkoord dan het Griekse het resultaat zal zijn. Anderzijds zal men de Turken moeilijk kunnen onthouden wat aan de Grieken is toegestaan. Er zijn evenwel indicaties, dat het de Turken niet zo zeer te doen is om het sluiten van een douane-unie dan wel om afzetgaranties voor de belangrijkste Turkse exportprodukten.

ad b. Deze opzet heeft het voordeel dat een simpel akkoord zal worden verkregen, terwijl de materiële aankleding afhankelijk wordt gesteld van de gezondmaking der Turkse economie.

ad c. De door de Commissie voorgestane oplossing heeft vooral het voordeel van tijdwinst, hetgeen met het oog op de te verwachten toenadering tussen de EEG en de landen van de EVA van groot belang moet worden geacht. Aan de constructie kleeft evenwel het bezwaar van de eenzijdigheid der verplichtingen, die immers vrijwel uitsluitend bij de Gemeenschap zullen berusten. Voorts zal het ongetwijfeld niet zonder meer eenvoudig zijn om op deze constructie de zegen van het GATT te verkrijgen.

Concluderend mag worden gesteld, dat het Nederlandse streven voorshands gericht moet zijn op de oplossingen sub b en c. Mocht tijdens het Brusselse overleg blijken, dat niet voldoende steun zou kunnen worden verkregen voor de sub b gedachte oplossing (raamakkoord), dan zou ook van Nederlandse zijde akkoord kunnen worden gegaan met de aanvaarding van het Commissievoorstel als uitgangspunt der te voeren onderhandelingen.

DIRECTIE INTEGRATIE EUROPA.

6 juni 1961.